

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน 1.1) ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ 1.2) อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน 1.3) แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้ผู้อื่น 2) เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม 2.1) ดูแล รักษาสาธารณะสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 2.2) เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม 2.3) เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน โดยมีขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ 4 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 วงรอบ ตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 301-303) ซึ่งรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนพอสรุปได้ดังนี้

1. การวางแผน (Planning)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักเรียน โดยการสังเกตสภาพและปัญหาทั่วไป ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูประจำชั้น ครูผู้สอนรายกลุ่มสาระ ตัวแทนนักเรียน ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง และจัดบันทึกข้อมูลไว้สำหรับการวางแผนปฏิบัติงาน 2) ศึกษา วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ได้แก่ แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2557 และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงถึงความมีจิตสาธารณะ

ของนักเรียน 3) ประชุมคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้ปกครอง และนักเรียนเพื่อวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการพัฒนา

2. การปฏิบัติการ (Action)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติไว้ดังนี้

1. ผู้วิจัย คณะครู ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการมีจิตสาธารณะของนักเรียน
2. จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) ได้แก่ ดังนี้ 1) กิจกรรมเชิดชูคนดีหน้าเสาธง 2) กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน 3) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด 4) กิจกรรมเข้าค่ายฝึกรบมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ 5) การเข้ารับการอบรมคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และ 6) กิจกรรมคนดีศรีบ้านกุดนาขาม
3. นิเทศและติดตามการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 2

3. การสังเกตการณ์ (Observation)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดการสังเกตการณ์ ไว้ดังนี้

1. การศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน ที่โรงเรียนโรงเรียนบ้านง่อนหนองพะเนาวิมิตร์ภาพที่ 126 โดยการสังเกตและสัมภาษณ์
2. สังเกตการเข้าร่วมและการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามโครงการที่จัดขึ้น โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะนักเรียน โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นตามโครงการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 2 ประกอบด้วย 1) กิจกรรมเชิดชูคนดีหน้าเสาธง 2) กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน 3) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด 4) กิจกรรมเข้าค่ายฝึกรบมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน 5) กิจกรรมเข้ารับการอบรมคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน และ 6) กิจกรรมคนดีศรีบ้านกุดนาขาม

4. การสะท้อนกลับ (Reflection)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย กำหนดการสะท้อนกลับ การดำเนินการดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) ตามแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง คือ 1) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน 2) จัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน ประกอบด้วย 2.1) กิจกรรมเชิดชูคนดีหน้าเสาธง 2.2) กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน 2.3) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด 2.4) กิจกรรมเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน 2.5) กิจกรรมเข้ารับการอบรมคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน และ 2.6) กิจกรรมคนดีศรีบ้านกุดนาขาม และ 3) การนิเทศภายใน เพื่อแนะนำและช่วยเหลือผู้วิจัยและผู้วิจัย แล้วประมวลผลภาพรวม

2. สรุปผลการดำเนินงาน ถ้าพบส่วนดีก็ดำเนินการต่อไป แต่ถ้าพัฒนาแล้วแต่ยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ก็นำข้อมูลปัญหาอุปสรรคมาเป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ปัญหาตามขั้นตอนการวิจัยในวงรอบต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า

1.1 สภาพ พบว่า นักเรียนไม่เต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ค่อยอาสาในการทำงาน เวลาทำงานช่วยเหลือบุคคลอื่นก็หวังสิ่งตอบแทน ไม่เต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนของตนเองหรือชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

1.2 ปัญหา พบว่า นักเรียนขาดความตระหนักในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ขาดการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

2. แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้ดำเนินการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) คือ

2.1 การศึกษาคุณภาพโรงเรียนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โดยการนำคณะครู ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนบ้านงอนหนองพะเนาวิมลภาพที่ 126 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า คณะผู้ร่วมศึกษาดูงานได้รับความรู้และประสบการณ์ และได้เห็นสภาพโดยทั่วๆ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริงของโรงเรียนต้นแบบ

2.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ประกอบด้วย

2.2.1 กิจกรรมเชิดชูคนดีหน้าเสาธง ดำเนินกิจกรรมระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน 2558 – 25 ธันวาคม 2558 เป็นการเน้นเรื่องการกระทำที่เป็นจิตสาธารณะ กล่าวยกย่องชมเชยนักเรียนที่ทำความดีทั้งต่อตนเอง โรงเรียน ชุมชน และต่อสังคม ในด้านความมีจิตสาธารณะ

2.2.2 กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน ดำเนินกิจกรรมระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน 2558 – 25 ธันวาคม 2558 จุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนคิดที่จะทำดีทุกวัน รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนดูแลรักษาสาธารณะสมบัติด้วยความเต็มใจ โดยให้นักเรียนได้บันทึกความดีที่ตนเองได้กระทำในแต่ละวันลงในสมุดบันทึกของตนเองแล้วนำมาให้คุณครูประจำชั้นรับรอง

2.2.3 กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด ดำเนินกิจกรรมระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน 2558 ถึง 25 ธันวาคม 2558 เป็นการมอบหมายให้นักเรียนดูแลรับผิดชอบทำความสะอาดบริเวณที่ได้รับมอบหมายตลอดทั้งวัน ช่วงเวลาปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม 07.30 – 08.15 น. ก่อนทำกิจกรรมหน้าเสาธงเคารพธงชาติ จะแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม คละกันตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่ 1 กลุ่มสีเขียว มีนายอนิรุทธ มอมเมาะ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นหัวหน้า กลุ่มที่ 2 กลุ่มสีฟ้า มีเด็กหญิงอารีญา ผาบุจุงุง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นหัวหน้า กลุ่มที่ 3 กลุ่มสีชมพู มีเด็กชายรุ่งอรุณ ภัคตะไชย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นหัวหน้า กลุ่มที่ 4 กลุ่มสีเหลือง มีเด็กชายณัฐพงศ์ จำปาเป้า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นหัวหน้า กลุ่มที่ 5 กลุ่มสีแดง มีเด็กหญิงชุตติมา แพงพา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหัวหน้า ทั้ง 5 กลุ่ม ต้องรักษาความสะอาดสถานที่รับผิดชอบให้สะอาดอยู่ตลอด โดยมีคำสั่งแต่งตั้งครูประจำวันกลุ่มสีควบคุมดูแลและคณะกรรมการนักเรียนสังเกตพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เกี่ยวกับพัฒนาการจิตสาธารณะด้านการรักษาความสะอาด ระยะเวลา ดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันสรุปคะแนนของแต่ละกลุ่มสีเพื่อมอบรางวัล

ให้กลุ่มสีที่มีคะแนนสะสมสูงสุด พร้อมทั้งกล่าวชมเชยที่หน้าเสาธง และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบผ่านระบบเสียงตามสายของโรงเรียน

2.2.4 กิจกรรมเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน ณ หอประชุมโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร กลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 81 คน ในวันที่ 9-10 กรกฎาคม 2558 โดยให้นักเรียนค้างคืนในคืนวันที่ 9 กรกฎาคม 2558 โดยกราบนมัสการพระวิทยากร 3 รูป ได้แก่

- 1) พระครูปริยัติสิริวัฒน์ (ธนุ จันดีสี) 2) พระมหาสุริยา สุริยเมโธ 3) พระสุวิกรม สุวิชาโน

เป็นพระวิทยากร เพื่อให้นักเรียนมีจิตใจที่ตั้งงามและแสดงออกของพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะและเกิดความตระหนักในการแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ผลการดำเนินงานกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ มีความรู้ความเข้าใจในความหมายของจิตสาธารณะ นักเรียนมีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง สนุกสนาน เกิดความเข้าใจ มีความตระหนักในภาระหน้าที่สร้างจิตสาธารณะเพิ่มมากขึ้นอย่างน่าพอใจ

2.2.5 การเข้ารับการอบรมคุณธรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน ดำเนินการจัดกิจกรรมในวันที่ 15 กรกฎาคม 2558 ณ หอประชุมโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เขตชูวิทยาสาร) อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร โดยนำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้ารับการอบรม จำนวน 149 คน นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จริง จากวิทยากร คือ คุณครูบุญเพ็ง แสนอุบล และคุณครูลำพูน จันทร์มาลา มีความรู้ความเข้าใจในความหมายของจิตสาธารณะนักเรียนกับสังคม มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง สนุกสนาน มีความตระหนักในภาระหน้าที่สร้างจิตสาธารณะเพิ่มมากขึ้นอย่างน่าพอใจ และได้เห็นวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะวิธีหนึ่งคือการฝึกตนเองให้เป็นผู้ให้มากกว่าการเป็นผู้รับ พยายามทำให้คนที่อยู่รอบข้างเรามีความสุข แล้วเราก็จะมีความสุข

2.2.6 กิจกรรมคนดีศรีบ้านกุดนาขาม เป็นกิจกรรมที่พัฒนาให้นักเรียนได้ทำความดีทั้งในและนอกโรงเรียนแล้วบันทึกในสมุดบันทึกความดีคนดีศรีบ้านกุดนาขาม โดยคัดเลือกจากนักเรียนชาย 1 คน นักเรียนหญิง 1 คน จุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีจิตสาธารณะตามตัวชี้วัดที่หลักสูตรต้องการ คือ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์

ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม ซึ่งกิจกรรมนี้พบว่านักเรียนจะพยายามทำความดีโดยเฉพาะ แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะเพื่อให้ตนเองได้ถูกบันทึกชื่อในสมุดบันทึกความดี และเมื่อสิ้นปีการศึกษาก็จะทำการสรุปคะแนนและประกาศเป็นคนดีศรีบ้านกุดนาขาม มอบเกียรติบัตรและได้รางวัลความดีประกาศให้ชุมชนรับทราบ

3. ผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะนักเรียน โดยครู เพื่อให้ทราบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงพฤติกรรม โดยประเมินตามตัวชี้วัดความมีจิตสาธารณะ พบว่า วงรอบที่ 1 ภายหลังจากพัฒนา พฤติกรรมจิตสาธารณะนักเรียนอยู่ในระดับ มาก ทุกตัวชี้วัด วงรอบที่ 2 ภายหลังจาก พัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะนักเรียนอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกตัวชี้วัด

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ ของนักเรียนโดยผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ประเมิน เพื่อให้ทราบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของการแสดงพฤติกรรม โดยประเมินพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะตามตัวชี้วัด ความมีจิตสาธารณะ พบว่า วงรอบที่ 1 ภายหลังจากพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะ นักเรียนอยู่ในระดับ มาก ทุกตัวชี้วัด วงรอบที่ 2 ภายหลังจากพัฒนาพฤติกรรม จิตสาธารณะนักเรียนอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกตัวชี้วัด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research : PAR) ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้าน กุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า

1.1 ด้านสภาพจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนไม่เต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ค่อยอาสาในการทำงาน เวลาทำงานช่วยเหลือ

บุคคลอื่นก็หวังสิ่งตอบแทน ไม่ได้ตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนของตนเองหรือชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันขาดความเข้าใจในการจัดกิจกรรม เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน สอดคล้องกับ เกษม จันนคร (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้โครงการอบรมธรรมะเพื่อพัฒนาจิต และโครงการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมนำดวงใจห่างไกลยาเสพติดในโรงเรียนบ้านปากห้วยฉลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า นักเรียนขาดวินัยเพราะครูขาดทักษะด้านเทคนิค วิธีการ กระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม จึงมีแนวคิด ความเชื่อและการปฏิบัติที่แตกต่างกันในการถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน ทำให้ผู้เรียนมีนิสัยก้าวร้าว ไม่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน ชอบแต่งกายไม่เรียบร้อย ผิดระเบียบของโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา ขาดระเบียบวินัยตามสภาพของผู้เรียน นักเรียนขาดความซื่อสัตย์ สุจริต ตามสภาพของนักเรียน นักเรียนขาดความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวมและนักเรียนมีนิสัยฟังเพื่อและเห่อตามสมัยนิยม ขาดการประหยัดและอดออม สอดคล้องกับ วารุณี วงศ์วิรุฬห์รักษ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านสามข้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมุกดาหาร พบว่า นักเรียนจะไม่ดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม นักเรียนมักจะไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลสมบัติส่วนรวม สอดคล้องกับ เนตรนภิส แพงพา (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโพน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนไม่มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดแล้วไม่เก็บรักษา อ่านหนังสือแล้วไม่เก็บเข้า ไม่รู้จักการดูแลรักษาสิ่งของที่เป็นสาธารณะสมบัติ ไม่ใส่ใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สอดคล้องกับ บุญดี โงษาฤทธิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหมุกดาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่มีจิตสาธารณะในด้านการใช้ของส่วนรวม กล่าวคือ นักเรียนยังทิ้งขยะไม่เป็นที่ ไม่รักษาความสะอาด ไม่รับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติของส่วนรวม สอดคล้องกับ ไมตรี สารการ (2557,

บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดการมีจิตสาธารณะ ไม่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น หลีกเลี้ยงไม่เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ไม่ตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่รู้จักเสียสละ ไม่ดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม เช่น การใช้สิ่งของต่างๆ แล้วไม่เก็บเข้าที่ หรือใช้อย่างทะนุถนอมและนักเรียนไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม ทำลายไม่รักษาสมบัติส่วนรวม ไม่ช่วยพ่อแม่ทำงาน ไม่รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม

1.2 ด้านปัญหาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม

(เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่านักเรียนขาดความตระหนักในการรับผิดชอบต่อนหน้าที่ได้รับมอบหมาย ขาดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนขาดการปลูกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในจิตใจ สถานศึกษาขาดการให้ความสำคัญในการพัฒนาเรื่องจิตสาธารณะให้กับนักเรียน และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินการไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับ วารุณี วงศ์วิรุฬห์รักษ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านสามหัวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจในการดูแลรักษาสมบัติส่วนรวม นักเรียนส่วนใหญ่มักจะไม่ทำหน้าที่ตามที่ครูมอบหมายในการดูแลสมบัติส่วนรวม สอดคล้องกับ เนตรนภิส แพงพา (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโพน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนไม่มีปฏิบัติตามกฎของทางโรงเรียนทำลายข้าวของที่เป็นสาธารณะสมบัติ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้น ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและครู ต้องคอยควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนอย่างเข้มงวด สอดคล้องกับ บุญดี โงษาฤทธิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมุกดาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า นักเรียนไม่ทำความสะอาดห้องเรียน การไม่เคารพระเบียบวินัยในการใช้ห้องเรียนการใช้ห้องสมุด สอดคล้องกับ ไมตรีสารการ (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า

นักเรียนบางส่วน ขาดความรู้ความตระหนักในการเป็นผู้มีจิตสาธารณะ
 ไม่มีความกระตือรือร้น ที่จะอาสาสมัครทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง หรือที่เป็นประโยชน์
 ต่อส่วนรวมนอกเหนือจากที่ครูสั่งและมอบหมาย

2. แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม
 (เขตชววิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
 ใช้แนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน 2 วงรอบ วงรอบที่ 1 ดำเนินการ 3 แนวทาง
 ได้แก่ 1) ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการมีจิตสาธารณะ
 ของนักเรียน 2) จัดกิจกรรมพัฒนาสาธารณะของนักเรียน ประกอบด้วย 2.1) กิจกรรม
 เชิดชูคนดีหน้าเสาธง 2.2) กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน 2.3) กิจกรรมรณรงค์รักษา
 ความสะอาด 2.4) กิจกรรมเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
 2.5) การเข้ารับการอบรมคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และ 2.6) กิจกรรมคนดี
 ศรีบ้านกุดนาขาม 3) การนิเทศภายใน และในวงรอบที่ 2 คือการขยายเวลาในการ
 จัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมเชิดชูคนดีหน้าเสาธง
 2) กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน 3) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด และ
 4) กิจกรรมคนดีศรีบ้านกุดนาขาม

การดำเนินการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม
 (เขตชววิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้
 แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นช่วยพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนให้สูงขึ้นได้ จะสังเกตได้จาก
 พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ อาทิเช่น เวลาว่างนักเรียนจะช่วย
 คุณครูดูแลห้องสมุด เก็บสิ่งของเข้าที่ เก็บกวาดรักษาความสะอาดบริเวณภายในและรอบๆ
 ห้องสมุด ช่วยดูแลรักษาอุปกรณ์การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน มีระเบียบวินัย
 ในตนเอง รู้จักหน้าที่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ต้องให้ครูคอยดูแลควบคุม
 อย่างใกล้ชิด มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนพี่น้องและคุณครูเมื่อมีโอกาสโดยไม่ต้องร้องขอ
 ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระผู้ปกครองโดยการช่วยเหลืองานบ้านและงานอื่นๆ ตามกำลัง
 ความสามารถและเมื่อมีโอกาสจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นกิจกรรมส่วนรวมทั้งที่
 โรงเรียนจัดขึ้นและกิจกรรมที่ชุมชนจัด สอดคล้องกับ วารุณี วงศ์วิรุฬห์รักษ์ (2554,
 บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา
 จิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านสามชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 มุกดาหาร มีแนวทางทางการพัฒนาจิตสาธารณะดังนี้ คือ 1) การจัดกิจกรรมเข้าค่าย

อบรมเพื่อพัฒนาการมีจิตสาธารณะ 2) การจัดกิจกรรมชุมนุมจิตสาธารณะ ดำเนินการให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งเป็นสถานการณ์จำลอง มีทั้งหมด 12 กิจกรรม สอดคล้องกับเนตรนภิส แพงพา (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโพนสังักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 วงรอบที่ 1 ใช้ 3 แนวทาง คือ 1) ศึกษาดูงาน 2) จัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน ดำเนินกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน มีทั้งหมด 7 กิจกรรม สอดคล้องกับ บุญดี โงษาฤทธิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมุกดาหาร สังักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ซึ่งมีแนวทางประกอบด้วย 1) การประชุม 2) การดำเนินกิจกรรม คือ ชุมนุมจิตอาสาพัฒนาโรงเรียน การอบรมนักเรียนในคาบประชุมระดับ โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม 3) การนิเทศ สอดคล้องกับ ไมตรีสารการ (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 แนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนดำเนินการ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน 2) จัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ 7 กิจกรรม 3) การนิเทศภายใน

3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม(เขตชูวิทยาสาร) สังักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ปรากฏผลดังนี้

3.1 ผลการประเมินพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะนักเรียนโดยครู ก่อนการพัฒนา พบว่า ครูประเมินพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.50$) เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่ 1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 1 ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจอยู่ในระดับ ปานกลาง พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 2 อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ และ 3 แบ่งปันสิ่งของทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น อยู่ในระดับน้อย ตัวชี้วัดที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 1 ดูแลรักษา

สาธารณสุขสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ พฤติกรรมบ่งชี้ที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม และ 3 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น อยู่ในระดับ น้อย หลังการพัฒนา ครูประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.78$) เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัด พบว่า ทุกตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของการมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับ มาก และวงรอบที่ 2 การพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน พบว่า ครูประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.74$) เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ทุกตัวอยู่ในระดับ มากที่สุด สอดคล้องกับ มงคลสิน เตชะนิยม (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมของนักเรียน พบว่าคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนหลังเข้าค่ายคุณธรรมสูงกว่าก่อนเข้าค่ายคุณธรรม สอดคล้องกับ วารุณี วงศ์วิรุฬห์รักษ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านสามชั่ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นจากก่อนการพัฒนา ซึ่งนักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง สอดคล้องกับ เนตรนภิส แพงพา (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโพนสังข์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หลังจากมีการพัฒนา

3.2 ผลการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะตนเองโดยนักเรียน วงรอบที่ 1 ก่อนการพัฒนา พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=2.93$) เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ทุกตัวอยู่ในระดับ ปานกลาง หลังการพัฒนา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.87$) เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ทุกตัวอยู่ในระดับ มาก และวงรอบที่ 2 การพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.71$) เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ทุกตัวอยู่ในระดับ มากที่สุด สอดคล้องกับ มงคลสิน เตชะนิยม (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมของนักเรียน พบว่าคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนหลังเข้าค่ายคุณธรรมสูงกว่าก่อนเข้าค่ายคุณธรรม

สอดคล้องกับ วารุณี วงศ์วิรุฬห์รักษ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านสามซัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากพรหมพิราม พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นจากก่อนการพัฒนา ซึ่งนักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง สอดคล้องกับ เนตรนภิส แพงพา (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโพน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขอมพร เขต 2 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หลังจากมีการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเหมาะที่จะนำมาพัฒนาสถานศึกษา เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม
- 1.2 โรงเรียนสามารถนำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้พัฒนางานด้านอื่นๆ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการงานวิชาการโรงเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นต้น
- 1.3 โรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยเหลือบุคลากรในการปฏิบัติงาน
- 1.4 ครูควรมีความตระหนักต่อการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนพบว่ามีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาคุณธรรมในด้านอื่นๆ
- 1.5 ผู้บริหารโรงเรียนควรที่จะเห็นความสำคัญในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างจริงจัง เพื่อให้เป็นมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการวิจัยเฉพาะด้านเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียนอย่างยั่งยืน เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อควมมีวินัยของนักเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมนำความรู้ในโรงเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

2.2 กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาควรมีอย่างหลากหลายและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

2.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างและพัฒนาความมีจิตสาธารณะของนักเรียน เพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมและประเทศชาติต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี